

LATVIJAS REPUBLIKAS SATVERSMES TIESAS KOLĒGIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV 1010

Tālrunis: 67830735, 67210274 Fakss: 67830770
e-mail: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS PAR ATTEIKŠANOS IEROSINĀT LIETU

Rīgā

2020. gada 11. novembrī

Satversmes tiesas 1. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētāja Sanita Osipova, tiesneši Daiga Rezevska un Jānis Neimanis, kolēģijas sēdē izskatījusi Satversmes tiesā saņemto [..] (turpmāk – Pieteikuma iesniedzējs) pieteikumu par lietas ierosināšanu (pieteikums Nr. 212/2020),

konstatēja:

1. No pieteikuma izriet, ka Pieteikuma iesniedzējs lūdz Satversmes tiesu atzīt Kriminālprocesa likuma 361. panta pirmās daļas vārdus „un arī iespējamo mantas konfiskāciju kā papildsodu” (turpmāk – apstrīdētā norma) par neatbilstošiem Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 92. panta pirmajiem diviem teikumiem un 105. pantam un spēkā neesošiem no to spēkā stāšanās brīža.

2. Kriminālprocesa likuma 361. panta pirmā daļa noteic: „Lai nodrošinātu procesuālo izdevumu un cietušajam nodarītā kaitējuma kompensācijas piedziņu, iespējamo noziedzīgi iegūtas mantas atdošanu pēc piederības īpašniekam vai likumīgajam valdītājam, iespējamo noziedzīgi iegūtas mantas, līdzekļu, ko persona guvusi, realizējot šādu mantu, noziedzīgi iegūtas mantas izmantošanas rezultātā gūto augļu vai ar noziedzīgu nodarījumu saistītās mantas konfiskāciju un arī iespējamo mantas konfiskāciju kā papildsodu, kriminālprocesā uzliek arestu mantai. Arestu

mantai var uzlikt, lai nodrošinātu iespējamo mantas īpašās konfiskācijas aizstāšanu Krimināllikumā noteiktajos gadījumos, kā arī lai nodrošinātu tādas mantas piedziņu, kuras izcelsme ir noziedzīga nodarījuma atklāšanai izmantoti valsts līdzekļi.”

3. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 20. panta piektajai daļai, lemjot par to, vai uz saņemtā pieteikuma pamata lieta ir ierosināma, kolēģija izvērtē, vai:

- 1) lieta ir piekritīga Satversmes tiesai;
- 2) iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu;
- 3) pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18.–19.³ panta prasībām;
- 4) pieteikums nav iesniegts par jau izspriestu prasījumu;
- 5) pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums vai faktisko apstākļu izklāsts pēc būtības ir mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

Turklāt saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 20. panta sesto daļu Satversmes tiesa var atteikties ierosināt lietu, ja konstitucionālajā sūdzībā sniegtais juridiskais pamatojums ir acīmredzami nepietiekams prasījuma apmierināšanai.

4. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 16. panta 1. punktam Satversmes tiesa izskata lietas par likuma atbilstību Satversmei. Līdz ar to pieteikumā ietvertais prasījums ir piekritīgs Satversmes tiesai.

5. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 17. panta pirmās daļas 11. punktu persona pieteikumu Satversmes tiesā var iesniegt tikai Satversmē noteikto pamattiesību aizskāruma gadījumā.

No pieteikuma un tam pievienotajiem dokumentiem izriet, ka ar pirmās instances tiesas izmeklēšanas tiesneses lēmumu rezolūcijas veidā apstiprināts procesa virzītāja – prokurora – lēmums par aresta uzlikšanu Pieteikuma iesniedzējam piederošiem naudas līdzekļiem. Prokurora lēmums pamatots ar apstrīdēto normu un to, ka Pieteikuma iesniedzējs atzīts par aizdomās turēto tāda noziedzīga nodarījuma izdarīšanā, par kuru kā papildsods paredzēta mantas konfiskācija, un mantas arests nosakāms, lai nodrošinātu mantas konfiskāciju kā iespējamo papildsodu. Tādējādi apstrīdētā norma Pieteikuma iesniedzējam ir piemērota.

Pieteikuma iesniedzējs uzskata, ka apstrīdētā norma aizskar viņam Satversmes 92. panta pirmajos divos teikumos ietvertās tiesības uz taisnīgu tiesu un nevainīguma prezumpciju, kā arī 105. pantā ietvertās tiesības uz īpašumu.

Līdz ar to Pieteikuma iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu, ievērojot konstitucionālajai sūdzībai Satversmes tiesas likumā noteiktās prasības.

6. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 19.² panta otrajai daļai persona var iesniegt konstitucionālo sūdzību Satversmes tiesai vienīgi gadījumā, ja viņa ir izmantojusi visas iespējas aizstāvēt savas tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem vai arī ja personai šādu iespēju nav.

No pieteikuma un tam pievienotajiem dokumentiem izriet, ka Pieteikuma iesniedzējs pārsūdzēja pirmās instances tiesas izmeklēšanas tiesneses lēmumu, ar kuru apstiprināta aresta uzlikšana viņa mantai. Apelācijas instances tiesas tiesnese Pieteikuma iesniedzēja sūdzību par minēto izmeklēšanas tiesneses lēmumu noraidīja, un šis lēmums nav pārsūdzams. Tādējādi Pieteikuma iesniedzējs ir izmantojis visas iespējas aizstāvēt savas tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem.

Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 19.² panta ceturtais daļas pirmo teikumu konstitucionālo sūdzību Satversmes tiesai var iesniegt sešu mēnešu laikā pēc pēdējās institūcijas nolēmuma spēkā stāšanās.

Konkrētajā gadījumā termiņš konstitucionālās sūdzības iesniegšanai ir skaitāms no dienas, kad tika pieņemts un stājās spēkā Rīgas apgabaltiesas tiesneses (datums) lēmums lietā (numurs). Pieteikums Satversmes tiesā saņemts 2020. gada 16. oktobrī. Tādējādi minētais sešu mēnešu termiņš ir ievērots.

Līdz ar to pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta otrajā daļā un ceturtais daļas pirmajā teikumā noteiktajām prasībām.

7. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punktu pieteikumā ir jānorāda juridiskais pamatojums, proti, jāpamato apstrīdētās normas neatbilstība katrai pieteikumā norādītajai augstāka juridiska spēka tiesību normai.

7.1. Pieteikuma iesniedzējs uzskata, ka apstrīdētā norma neatbilst Satversmes 92. panta pirmajos divos teikumos ietvertajām tiesībām uz taisnīgu tiesu un

nevainīguma prezumpciju, jo lēmums par aresta uzlikšanu Pieteikuma iesniedzēja mantai noteikts vienīgi uz aizdomu pamata un bez atbilstoša pamatojuma lēmumā.

Pieteikuma iesniedzēja argumenti par apstrīdētās normas iespējamo neatbilstību tiesībām uz taisnīgu tiesu un nevainīguma prezumpciju pēc būtības attiecas uz prokurora un vispārējās jurisdikcijas tiesas veiktu tiesību normu piemērošanu, nevis uz apstrīdētās normas iespējamo neatbilstību Satversmei. Taču Satversmes tiesa nevērtē, vai valsts institūcijas un amatpersonas pareizi interpretējušas un piemērojušas tiesību normas attiecībā uz personu (*sal. sk., piemēram, Satversmes tiesas 2011. gada 13. decembra lēmuma par tiesvedības izbeigšanu lietā Nr. 2011-15-01 7. punktu*).

Pieteikumā nav norādīts Satversmes tiesas likuma prasībām atbilstošs juridiskais pamatojums tieši par apstrīdētās normas neatbilstību Satversmes 92. panta pirmajiem diviem teikumiem.

7.2. Pieteikuma iesniedzējs uzskata, ka apstrīdētā norma neatbilst arī Satversmes 105. pantā ietvertajām tiesībām uz īpašumu.

Lai pārbaudītu, vai apstrīdētajā normā noteiktais ierobežojums atbilst Satversmes 105. pantā ietvertajām tiesībām uz īpašumu, nepieciešams noskaidrot, vai apstrīdētā norma šīs pamattiesības ierobežo, un izvērtēt, vai šis ierobežojums ir noteikts ar normatīvajos aktos paredzētā kārtībā pieņemtu tiesību normu, vai tam ir leģitīms mērķis un vai tas atbilst samērīguma principam, proti: 1) vai izraudzītie līdzekļi ir piemēroti leģitīmā mērķa sasniegšanai; 2) vai nepastāv personu pamattiesības mazāk ierobežojoši (saudzējošāki) līdzekļi; 3) vai labums, ko iegūst sabiedrība, ir lielāks par indivīda tiesībām un likumiskajām interesēm nodarīto kaitējumu (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2017. gada 8. marta sprieduma lietā Nr. 2016-07-01 17., 18. un 22. punktu*).

Pieteikumā norādīts, ka apstrīdētā norma būtiski ierobežo personas īpašuma tiesības, jo liedz ilgstošā laika periodā lietot tās īpašumu un gūt no tā labumu. Taču pieteikumā nav norādīts juridiskais pamatojums tam, vai šāds ierobežojums ir noteikts ar normatīvajos aktos paredzētā kārtībā pieņemtu tiesību normu, vai tam ir leģitīms mērķis un vai tas atbilst samērīguma principam.

Līdz ar to pieteikums neatbilst Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punktā noteiktajām prasībām.

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. panta
piektās daļas 3. punktu, Satversmes tiesas 1. kolēģija

nolēma:

atteikties ierosināt lietu pēc [..] pieteikuma (pieteikums Nr. 212/2020).

Lēmums nav pārsūdzams.

Kolēģijas priekšsēdētāja

Sanita Osipova